

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta:	Mgr. David Merenda
Téma práce:	Teoretické a praktické aspekty investičního životního pojištění
Rozsah práce:	400 531 znaků (podle prohlášení)
Datum odevzdání práce:	26. dubna 2019

1. Aktuálnost (novost) tématu

Disertant si jako téma své disertační práce zvolil problematiku, která v rámci finančního práva spadá do pojišťovacího práva, a to problematiku týkající se investičního životního pojištění. Jedná se o téma, které je s ohledem na počet uzavíraných smluv a novou právní úpravu distribuce pojištění aktuální. Nejde o téma úplně nové, ale s ohledem na novou právní úpravu je ho možné nově pojmout. Domnívám se, že téma je vhodné jako téma disertační práce. Pokud bude téma zpracováno dostatečně teoreticky, může být disertační práce na téma „Teoretické a praktické aspekty investičního životního pojištění“ přínosná pro obor finančního práva a finanční vědy.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Investiční životní pojištění je tématem, které je v odborné finančněprávní literatuře nepříliš časté, spíše se mu věnují odborníci z oblasti ekonomie. Je nutné, aby se disertant zaměřil na právní aspekty (teoretické i praktické) tématu. Pro úspěšné zvládnutí tématu musí mít disertant znalosti nejenom z finančního, resp. pojišťovacího, práva, ale i soukromého práva a jiných vědních oborů. Vstupních údajů pro zpracování disertační práce mohl mít disertant dostatek včetně relevantních právních předpisů, judikatury a internetových zdrojů. Ke zpracování tématu je možné využít deskriptivní, analytickou, deduktivní, příp. komparativní, metodu přístupu.

3. Formální a systematické členění práce

Z formálního hlediska se disertační práce skládá z titulní strany, prohlášení, poděkování, obsahu, úvodu, pěti částí, závěru, seznamu použitých zdrojů a seznamu použitých zkratk. Na konec práce je zařazen název práce, abstrakt a klíčová slova, a to v českém jazyce a anglickém jazyce.

Po úvodu, ve kterém disertant uvádí cíl disertační práce („*vymezit abstraktní kritéria kombinace pojistné a investiční složky IŽP a vhodného způsobu distribuce produktů IŽP retailovým zákazníkům a současně provést analýzu nových institutů finanční distribuce IŽP a jejich potencialu zdokonalit distribuci IŽP*“), uvádí použité metody, použité zdroje a popisuje obsah disertační práce, následují části pojednávající o subjektu a objektu finanční služby. Třetí část disertační práce je zaměřena na pojištění a jiné aleatorní vztahy. Ve čtvrté části disertační práce se disertant věnuje životnímu pojištění v systému pojištění. Konečně pátá část disertační práce pojednává o klíčových institutech a distribuci pojistné smlouvy investičního životního pojištění. V závěru disertant shrnuje jednotlivé dílčí závěry, ke kterým v práci dospěl a hodnotí dosažení cíle disertační práce.

4. Vyjádření k práci

V první části disertační práce se disertant zabývá subjektem finanční služby, a to zejména z hlediska tvorby lidského úsudku a rozhodování, využití kognitivních selhání a právních konsekvencí omezené racionality. Souhlasím s disertantem, že tato část poukázala na faktické problémy a potíže subjektů finanční distribuce při finančním rozhodování a představila politické koncepce regulačních přístupů, které aspirují na jejich řešení v souvislosti s růstem významu finančních trhů pro každodenní život jednotlivců. Za významné považuji i rozlišování spotřebitele a retailového investora, kde disertant dochází k závěru, že důvodem pro odlišování retailového investora z všeobecné skupiny spotřebitele na finančním trhu je

hospodářská kauza investování a z ní pramenící rizikovost investičních finančních produktů, do kterých retailový investor investuje.

Ve **druhé části** disertační práce se disertant zaměřuje na objekt finanční služby. Nejprve disertant uvádí metody finanční činnosti (viz str. 40 disertační práce). Zde měl disertant jako zdroj použít aktuálnější publikaci a nikoliv publikaci z roku 2012. K předmětu finančních produktů doplňuje disertant i jejich hospodářskou kauzu, kterou považuje rovněž za významnou a na hospodářské kauze odlišuje pojištění od spoření, úvěrování a investování (str. 55 disertační práce). Pozitivně hodnotím teoretický rozměr této části a disertantem vytvořený závěr, že *„nelze v současné době, kterou charakterizuje velký objem finanční produkce a její variabilita, vždy přesvědčivě dojít k závěru, že konkrétní finanční produkt jednoznačně spadá pod jedinou hospodářskou kauzu finanční činnosti. Lze však jistě dojít k závěru, co je dominantní kauzou konkrétního finančního produktu a co je jeho finančním cílem“*.

Třetí část disertační práce pojednává o pojištění o jiných aleatorních vztazích. Stěžejním předmětem zájmu disertanta v této části jsou aleatorní vztahy, a to jak pojištění, tak sázka a hra, a rovněž vztahy investiční. Závěrem části disertant shrnuje, že pojištění je produktem, který chrání před negativním rizikem. S tímto závěrem disertanta se lze ztotožnit.

Předmětem **čtvrté části** disertační práce je životní pojištění v systému pojištění. Pokud se disertant zabývá investičním životním pojištěním, je nezbytné pojednat o životním pojištění jako celku. Životní pojištění vnímá disertant jako součást doplňkových a alternativních důchodových produktů (str. 72 disertační práce) a dochází k závěru, že životní pojištění je v současnosti *„na českém trhu jediným finančním produktem, který umožňuje alternativní, mimo důchodový systém stojící, institucionalizovaný způsob vytváření kapitálových rezerv na stáří, a to buď ve formě pojištění pro případ dožití, nebo důchodu (důchodová složka)“*. Kladně hodnotím pasáže o klasifikaci životního pojištění a o životním pojištění v České republice, a to přesto, že tyto pasáže nejsou ryze právní. Pro disertační práci je však stěžejní vymezení investičního životního pojištění (str. 96 disertační práce). Disertant podle mého názoru správně konstatuje, že investiční životní pojištění *„kombinuje pojišťovací metodu a návratnou metodu finanční činnosti a, více specificky, za dosažení vyšší míry uživatelské flexibility a kapitálové atraktivity doplňuje hospodářskou kauzu pojištění o atributy hospodářské kauzy investiční“*.

V **páté části** disertační práce se disertant věnuje klíčovému institutu pojistné smlouvy a distribuci pojistné smlouvy investičního životního pojištění. Nejprve se disertant věnuje střetu zájmů u investičního životního pojištění, a to i v kontextu pobídek a vázaného prodeje, a uvádí, že *„Cílem právní úpravy je střet zájmu identifikovat, zabránit jeho vzniku, nebo pokud to není možné, cíleně řídit a jen v krajním případě odhalit zákazníkovi“*. Dále se věnuje institutům pojistné smlouvy a statickým nástrojům ochrany distribuce investičního životního pojištění, produktovému řízení a distribuci jako dynamické složce ochrany vhodnosti investičního životního pojištění. Oceňuji, že v této části jde o analýzu a rozbor právní úpravy. Negativem je, že disertant neuvedl na konec části závěr tak jako je tomu u ostatních částí.

V **závěru** disertační práce disertant konstatuje, že *„IŽP je nutné distribuovat jako pojistný produkt s pojistným zájmem a převzetím pojistného rizika, neboť finanční teorie, ekonomický účel IŽP, právní úprava, a behaviorální poznatky jiný závěr nepřipouští“*. Toto tvrzení je jasným výsledkem, ke kterému disertant dospěl a naplňuje cíl vytyčený v úvodu disertační práce.

Celkově lze k disertační práci uvést, že je patrné, že disertant se danému tématu podrobně věnoval a orientuje se v dané problematice. Detailnost tématu umožnila disertantovi podrobnou analýzu tématu a zaměření se na dané téma z řady aspektů. Přesto se domnívám, že zaměření se více na právní aspekty by práci prospělo, nicméně i výsledné pojetí tématu shledávám jako uspokojivé. Domnívám se, že disertant prokázal schopnost a připravenost

k samostatné vědecké práci a že disertační práce obsahuje původní výsledky činnosti disertanta.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Z hlediska cíle vytyčeného disertantem se domnívám, že práce tento cíl naplnila. Disertant vymezil abstraktní kritéria kombinace pojistné a investiční složky investičního životního pojištění a vhodného způsobu distribuce produktů investičního životního pojištění retailovým zákazníkům a současně provedl analýzu nových institutů finanční distribuce investičního životního pojištění. Pouze v práci postrádám konkrétní návrhy <i>de lege ferenda</i> , nicméně to je dáno tím, že disertant shledává současnou právní úpravu jako dostatečnou.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Je patrné, že disertant přistoupil k danému tématu samostatným a tvůrčím způsobem. Je velmi pravděpodobné, že disertační práce je původním tvůrčím dílem disertanta, což ostatně vyplývá z jeho prohlášení. Práce byla zhodnocena systémem Theses.cz s tím, že bylo nalezeno celkem 75 podobných dokumentů. Shoda je však vždy menší než 5 %. S ohledem na rozsah protokolu o kontrole (3 244 stran) jsem provedl namátkovou kontrolu. Shoda byla vždy zcela marginální, a to zejména u názvů a textů právních předpisů. Z uvedeného důvodu nepovažuji práci za plagiát.
Logická stavba práce	Disertační práce je ze systematického hlediska vhodně členěna.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Disertant pracoval zejména se zahraniční odbornou literaturou, internetovými zdroji, právními předpisy, judikaturou a ostatními zdroji. Zvláště oceňuji používání zahraniční literatury. Používání citací odpovídá normě.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubku provedené analýzy v disertační práci shledávám v zásadě dostatečnou.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úpravu práce hodnotím jako velmi dobrou. Práce je vhodně doplněna tabulkami a grafy.
Jazyková a stylistická úroveň	Z hlediska chyb v psaní je disertační práce na poměrně dobré úrovni. Vyskytují se však chyby v psaní (např. str. 59 „finanční produktů“, str. 74 „zákoně o dani z příjmů“, str. 97 „poklesu životního úrovně pojištěného“ nebo str. 98 „charakteristická vlastnosti“). Stylistická úroveň je v zásadě odpovídající.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Při ústní obhajobě by disertant měl zodpovědět tyto otázky:

- Jaký je názor disertanta na možné daňové zvýhodnění investičního životního pojištění? Mohl by disertant uvést argumenty pro a proti?
- Jak disertant vnímá pojem „produkt“ (viz kapitola 5.3). Může např. zprostředkovatel pojištění vytvořit nový produkt bez vědomí pojistitele, a to modifikací produktu původního?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
---	--

V Praze dne 4. června 2019

doc. JUDr. Radim Boháč, Ph.D.
oponent